№ 266 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 2

1908
ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 2 № 266

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ
ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1909 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
(37-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, տասն և մէկ ամսվանը նոյնպէս 10 ր., տասն ամսվանը՝ 9 ր., ինն ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., եօթ և վեց ամսվանը՝ 6 ր., հինգ ամսվանը 5 ր., չորս ամսվանը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., մէկ ամսվանը 1 րուբլի։

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և միևնոյն ժամանակ 40 կ. նամականիշ։

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով ստեղծվում են մի շարք տեխնիքական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ (հին բաժանորդներից խնդրվում է ուղարկել նախկին տպագրված հասցէն)։

Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Դեկտեմբերի 23-ի յոբելեանի առիթով
ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
25-ԱՄԵԱԿ „ԱՂԲԻՒՐ" ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՄՍԱԳՐԻ
I. ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ, II. „ԱՂԲԻՒՐԸ" 25 ՏԱՐՎԱՅ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ
Կազմեց Նար-Դոս, բժշկապետ Բ. Նաւասարդեանի առաջաբանով
ԳԻՆՆ Է 20 ԿՈՊԷԿ
Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին և յոբելեանական յանձնաժողովի նախագահ բժշկապետ Բ. Նաւասարդեանին՝ Առաջին մասնաւոր հիւանդանոց։
(շ. ե. հ.) (առ.) 10—5

Ա. Զ. Դ.
ԵՂԲ. ՅԱԿՈԲՋԱՆԵԱՆՆԵՐԻ ԵՒ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ
(Նիկօլայեվսկի կամուրջի վրա, ՔԱՄՕՑԵՎԻ տանը № № 25—30)
Պատիւ ունի յայտնելու յարգելի գնողներին, որ, ի նկատի ունենալով Մօսկվայի իր սեփական ֆաբրիկայում պատրաստված ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԱՊՐԱՆՔԸ՝ ՄՕՏ 100,000 ՌՈՒԲԼՈՒ ԱՐԺՈՂ.—տղամարդկանց, կանանց, երեխաների և բոլոր հիմնարկութիւնների պաշտօնական ՊԱՏՐԱՍՏԻ ԶԳԵՍՏՆԵՐ, և նոյնպէս՝ ի նկատի ունենալով ընդհանրապէս առևտրի կանգ առնելը, ԳԼԽԱՒՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ կարգադրութեամբ
Դեկտեմբերի 1-ից ս. թ. նշանակված է
խանութում գտնվող բոլոր ապրանքների համար—ձմերային և ամարային սեզօնի
ՄԻՆՉԵՒ ՕՐՍ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՉԵՂԱԾ
ՄԵԾ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ
(29, 2, 7, 11, 14, 17, 21, 23, 24 դ. 4 յուն.) առ. 10—2

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Գեղարուեստ
Գրական, գեղարուեստական, երաժշտական
Պատկերազարդ հանդէսի
ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ
Ծոխացրած ծաւալով և 5 գոյնի պատկերներով
Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է
10 գիրքը 10 ր., 6 գիրքը 8 ր., 4 գիրքը 5 ր.
Հատավաճառ 2 րուբլի
Դիմել Թիֆլիսի և Բագուի գրավաճառանոցները։
Խմբագրութեան հասցէն. Թիֆլիս, Бебутовская 12, կամ почт. ящ. 133.
Օտար տեղերից՝ Тифлисъ, редакція «Гехарвестъ», կամ Tiflis, Rédaction «Kegharvest».
3—1 (ա.) (ե. ու. կ.) Խմբ.-հրատ. Գ. Լեոնեան

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԻԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
Երեքշաբթի, դեկտեմբերի 2-ին
անդամների, փոխանդամների և նրանց ընտանիքների համար
Կը ներկայացնէ
«Բաղդասար աղբար»
կօմեդիա 3 արար. Պարոնեանի, փոխադ. Վրոյրի և Սարգարեանի
Մասնակցում են՝ տ. տ. Գուլազեան, Աբաքս, պ. պ. Աւետեան, Զարիֆեան, Թաշճեան, Թորոսեան, Սանթուրճեան։
Սկիզբը երեկոյեան ուղիղ ժամը 8½-ին։
(ե.) ա. 1—1

Շաբաթ, դեկտեմբերի 6-ին
ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
կայանալու է
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԿ. ՕԳՏԻՆ
ՀԱՄԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
I
Համերգին կը մասնակցեն. յայտնի երգչուհիներ, երգիչներ և երաժիշտներ։ Սիրողների խումբը հայր Կոմիտասի և պ. Մանուկեանի ղեկավարութեամբ։ Բալալայկա ածողների խումբը։
II
Վիճակախաղ թանգագին իրերով, «petits-chevaux», նոր պարեր և կոտիլիօն։
III
Երաժշտութիւն եւրոպական և ասիական։
Սկիզբն է ժամը 8½-ին
Մուտքի տոմսակների գինն է 2 ր. 20 կ.
Տոմսակները վաղօրօք կարելի է ստանալ ընկ. գրասենեակում՝ Աբաս-Աբադսկիյ հրապարակ, № 7, սեփ. տ.։ Նոյն գրասենեակում շնորհակալութեամբ ընդունվում են նուէրներ վիճակախաղի համար։
(շ. ե. ու.) (առ.) 4—2

ԿՏՐՎԱԾ ԴՐՍԻ ԱՇԽԱՐՀԻՑ

Մի քանի անգամ խօսվեց և գրվեց Շուշու երկաթուղու մասին. կազմվեցին մի քանի ծրագիրներ, բայց մինչև այժմ դեռ ոչ մէկը չէ իրագործվել։

Իսկ միևնոյն ժամանակը երկաթուղու կարևորութիւնը ոչ միայն չէ նուազել, այլ տարէ-տարի աւելի ու աւելի է զգացվում կեանքի մէջ։

Մեր երկրի մի մեծ շրջան, շնորհիւ հաղորդակցութեան ճանապարհների վատ վիճակի, ամեն տեսակ վնասների է ենթարկվում։ Նա անկարող է հեշտ կերպով իր արդիւնքները ուրիշ տեղ արտահանել և դրսի ապրանքը էժան ու յարմար ձևով ներմուծել իր մէջ։

Շուշու շրջանի հետ կապված Զանգեզուրի գաւառը ասսկալի նեղութիւնների մէջ է հաղորդակցութեան ճանապարհների վերին աստիճանի անկատարելութեան և անյարմարութեան շնորհիւ։

Թէ անցեալ երկու տարիները և թէ այս տարի Զանգեզուրը կարիք ունի հացի և ստիպված է գնել նրան ուրիշ տեղերից։ Հացի փոխադրութիւնը Եւլախից մինչև Գօրիս կատարվում է մեծ դժուարութեամբ, երկար ժամանակում և նստում է շատ թանգ։

Այդ պատճառով հացի գինը Զանգեզուրում շատ շուտ բարձրանում է մինչև 2 ր. 50 կոպէկ և նոյն իսկ 2 ր. 80 կոպ. և 3 րուբլի։ Արդարև, հացի փոխադրութիւնը Եւլախից մինչև Գօրիս նստում էր անցեալ տարի 60—80 կոպէկ և աւելի՝ ամեն մի պուդի վրա։

Այս տարի էլ Զանգեզուրում հացի գինը շատ բարձր է և գիւղացիները գանգատվում են, որ նրանք անկարող են լինելու բաւականանալ տեղական հացով, իսկ հեռուից բերած հացը շատ թանգ է նստում նրանց վրա։

Եթէ երկաթուղային գծերը մօտեցած լինէին Զանգեզուրի սահմաններին, անշուշտ հեշտացած կը լինէր հացի փոխադրութիւնը և նա կը նրստէր աւելի էժան, քան այժմեան ճանապարհներով կատարվածը։

Պէտք է միջոցներ գործ դնել, որ հաղորդակցութեան ճանապարհների կառուցումը մեր երկրի այդ անկիւններում կատարվի օր առաջ՝ առանց ձգձգումների և յապաղումների։

Շնորհիւ հաղորդակցութեան ճանապարհների բացակայութեան Զանգեզուրի թէ գիւղատնտեսական և թէ հանքագործական հարստութիւնները անկարող են շահագործվել այն ծաւալով և քանակով, որին նրանք ընդունակ են իրանց էութեամբ։ Միևնոյն ժամանակ անբերրիութեան և սովի տարիներում նրանք դրված են մի շատ ծանր դրութեան մէջ, հնարաւորութիւն չունենալով էժան հաց ունենալու և հեշտութեամբ մաքառելու բնութեան հասցրած չարիքների դէմ։

Սիսիանի, Ղափանի, Արցախի ընդարձակ տարածութիւնները, որոնք ներկայումս չեն կարողանում ապրեցնել այնտեղ ապրող ժողովրդին և նրան քշում են պանդխտութիւն դէպի հեռաւոր քաղաքներ ու երկիրներ, երկաթուղիական ցանց հաստատելուց և գիւղատնտեսական ու արհեստագիտական կատարելագործութիւններ մտցնելուց յետոյ կը բանան իրանց մէջ թագնված հարստութիւնները և գանձերը, կը մտնեն սերտ յարաբերութիւնների մէջ դրսի աշխարհի հետ և հանդէս կը բերեն աշխատանքի նոր աղբիւրներ տեղական ժողովրդի համար։

Իսկ քանի որ ամբողջ գաւառները կը մնան կտրված խոշոր առևտրական և արդիւնաբերական շրջաններից և միևնոյն ժամանակ ներքին հաղորդակցութեան ուղիներից էլ զուրկ կը լինեն, անկարող կը հանդիսանան ընդարձակ կուլտուրական ձեռնարկութիւններ նախաձեռնելու և նրանց զարգացնելու։

Սիւնիքը միայն մի օրինակ է, որ մենք առաջ ենք բերում։ Նոյն դրութեան մէջ գտնվում են մեր երկրի շատ շրջաններ։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 29 նոյեմբերի

Ընտրված պատգամաւորները երիտասարդ-թիւրքերի կօմիտէի բոլոր տաս թեկնածուներն են, այսինքն 5 թիւրքեր, որոնցից մէկը Ահմէդ-Րիզան է, միւսը Թեվֆիկ-բէյը, երկու յոյն և երկու հայ փաստաբաններ և մի հրէայ, որ ծառայում է ծխախոտի գործարանում։ Մեծ վէզիրը և ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը սևացան։ («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 25 նոյեմբերի

Թիւրք կառավարութիւնը շուտով դիմումն պիտի անի պետութիւններին՝ խնդրելու որպէսզի յետ կանչեն օտարերկրեայ օֆիցերներին ու ժանդարմներին, որովհետև տեղական ժանդարմերիան արդէն պատրաստված է։ Կառավարութիւնը յետ կանչվող օֆիցերներին կը վճարի երեք ամսվայ ռոճիկները։ («Р. С.»)

Թէհրան, 28 նոյեմբերի

Հրատարակված է նոր մէջլիսի անունով տրված հրահանգը։ Մէջլիսի անդամներին նշանակում է շահը երկու տարով։ Մէջլիսի ֆունկցիաներն են՝ հսկել մինիստրների գործունէութեան և ֆինանսների վրա։ Օրէնսդրական նախաձեռնութիւնը չափազանց սահմանափակ է, ինչպէս նաև խնդրագրեր ընդունելու և մինիստրներին հարցապնդումներ անելու իրաւունքը։ Մէջլիսը գումարվում է շաբաթն երկու անգամ։ («Հ. Գ.»)

Թաւրիզ, 28 նոյեմբերի

Անջումանը Խօյից, Ջուլֆայի նահանգապետից, մի հեռագիր ստացաւ, որ Խօյը երկրորդ անգամ ընկաւ երկու միացեալ ֆէդայիների խմբերի ձեռքը. Նացիօնալիստները յետ նահանջեցին։ («Հ. Գ.»)

Թէհրան, 25 նոյեմբերի

Րաշտի նահանգապետ Սիրդար-Աֆղանը, որ մօտ ժամանակներս ջարդ կրելով Թալիշինի մօտ ապստամբված յեղափոխականներից փախել էր, շահի հրամանով հաւաքելով նոր զօրքեր ուղևորվել է Թալիշինի վրա ճնշելու ապստամբներին։ («Р. С.»)

Բերլինից «Бирж. В.» լրագրին հեռագրում են. «Loc. Anz.»-ին հաղորդում են Թէհրանից, որ անցեալ կիրակի, գիշերը, շահի ուղարկած զօրքերը Թաւրիզի մօտիկ լեռնային կիրճում յարձակման են ենթարկվել յեղափոխականների կողմից։ Կռւի մէջ ընկել են մի ռուս օֆիցեր և 3 զինւոր. յեղափոխականներից սպանվել են 17 հոգի։

Վիէննա, 29 նոյեմբերի

Բօսնիացիների պատգամաւորութիւնը ուղևորվում է Եւրոպայի մեծ քաղաքները ծանօթացնելու պետութիւններին այն անգթութիւնների հետ, որ գործադրում են աւստրիացիները, և ագիտացիա մղելու որպէս զի կօնֆերենցիան չընդունի անեկսիան։ («Кс.»)

Պարիզ, 29 նոյեմբերի

Ինչպէս հաղորդում են, շահը բանակցութիւն է վարում Գերմանիայի հետ՝ աջակցութիւն խնդրելու Սաթթար-խանի դէմ կռիւ մղելու համար։ («Б. Э.»)

Թաւրիզ, 29 նոյեմբերի

Սաթթար-խանը Մարանդի նահանգապետ նշանակեց Թէհրանի մէջլիսի պաշտպաններից Սէյիդ-ուլ-Մեմալիքին։ («Հ. Գ.»)

Թէհրան, 28 նոյեմբերի

Զիլլի Սուլթանի Թեհրան վերադառնալը համարում են սպառնալիք Ռուսաստանի դէմ։

Լօնդօն, 29 նոյեմբերի

Ազգային-լիբերալ կլուբի բանկետում Ասկվիտը ճառ արտասանեց և ասաց հետևեալը.

«Մենք ժողովվել ենք ոչ ընաւ գղջման տրամադրութեամբ։ Կառավարութիւնը անհասանելի բարձրութեան վրա է դրել Անգլիայի՝ իբրև խաղաղութեան կողմնակցի՝ պրէստիժը և կարող եղաւ հաշտեցնել Հարաւային Աֆրիկայում բուրերին բրիտանացիների հետ»։

Այն առիթով, որ լորդերի պալատը համարեա առանց քննելու մերժեց խմիչքեղէնի օրինագիծը, Ասկվիտն ասաց, որ վերին պալատի անդամների վարքը համապատասխան չէր հասարակական վիճաբանութիւնների աւանդական ձևերին. դա ստորացուցիչ մի տեսարան էր նրանց բոլորի համար, որոնք պաշտպանում են ժողովրդապետութեան հիմնական սկզբունքները։ Լորդերի գերիշխանութեանը պէտք է վերջ դրվի։ Լորդերի պալատը մի անպատասխանատու կորպօրացիա է, որ կարողութիւն չունի թեկնածել երկրի ներկայացուցչութեանը։ («Հ. Գ.»)

Լօնդօն, 29 նոյեմբերի

Այստեղ ստացված է մի սենսացիօն տեղեկութիւն, որ Աւստրիան մտադիր է զօրակոչի պատճառով առաջացած բոլոր ծախքերը նոյնպէս և թիւրքական բօյկօտից կրած բոլոր վնասները ձգել դրաւված երկու գաւառների վրա։

Այդ նպատակով մտադրութիւն կայ վաճառել յիշեալ գաւառների բնական հարստութիւնները օտարերկրեայ կապիտալիստներին։ («Кс.»)

Լօնդօն, 28 նոյեմբերի

Րէյտերի տեղեկութիւնների համաձայն, բրիտանական կառավարութիւնը Թիւրքիայի խնդրին բաւականութիւն տալու նպատակով անգլիացի մի ծովակալ է ուղարկել թիւրքական նաւատորմը վերակազմելու համար։ («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 30 նոյեմբերի

Մերձաւոր Արևելքի հարցերի առիթով «Fremdenblatt»-ը գրում է.

«Սխալ կը լինէր կարծել, թէ այժմ դրութիւնը անհաջող է, ասում ենք այժմ, երբ ռուս կառավարութեան հետ բանակցութիւնները ստանում են նորմալ ընթացք և Պետերբուրգում բացէ ի բաց ընդգծում են, որ աւստրո-ունգարական կառավարութեան առաջարկած ճանապարհը՝ բալկանեան հարցերը կանօնաւորելու նկատմամբ՝ այնտեղ ընդունելի են համարում»։

Այնուհետև լրագիրն ասում է, որ աւստրո-ունգարական և թիւրքական կառավարութիւնների յարաբերութիւնները հանդիսանում են սփոփիչ. աւստրո-ունգարական դեսպանը Կ. Պոլսում կը մնայ. երկու կողմերից ոչ մինը չէ մտնանշում անհաշտելի տեսակէտի վրա։ Աւստրո-ունգարական կառավարութիւնը հասկանում է, որ Բ. Դուռը բօյկօտի վերաբերութեամբ գտնվում է բաւական դժուարին կացութեան մէջ։

Աւստրո-Ունգարիան բացասաբար է վերաբերվում դէպի այն պահանջները, որոնք լինում են թիւրքական պարտքի մի մասը Աւստրո-Ունգարիայի ձեռքով վճարելու մասին, բայց Բ. Դուռը կարծում է, որ կարող է իր յոյսը դնել այն վարձատրութեան վրա, որ կայանում է Աւստրո-Ունգարիայի նախազգուշական վերաբերմունքի մէջ

անտեսական և պետական ֆինանսական շրջանում։

Ապա լրագիրը քննում է անգլիական մամուլի ագիտացիօնական ձևերը և մատնանիշ է անում, որ անգլիական մամուլը չէ կարող վճռապէս ասել, թէ ինքը հանդիսանում է անգլիական հասարակական կարծիքի արտայայտիչ, եա առաւել անգլիական կառավարութեան հայեացքների արտայայտիչ։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 27 նոյեմբերի

Րէյխսրատում շարունակվեցին բիւջէտային վիճաբանութիւնները։

Գրիբարը առարկեց, որ քաղաքական պանսլաւիզմ գոյութիւն չունի։ Վերջում նա պահանջեց սլաւօնական համալսարան հաստատել Լիւբլիանում։

Շտերնբերգը կշտամբեց չեխերին դէպի սերբիական հարցը ցոյց տուած վերաբերմունքի համար և պահանջեց որ առաջ վերացնել պատերազմական դրութիւնը, մատնանշելով Գերմանիայի հետ դաշնակցութիւն կապելու անհրաժեշտութիւնը և վերջում դիմեց չեխերին ու գերմանացիներին, յորդոր կարդալով միանալ կայսրութիւնը պաշտպանելու համար, նկատի ունենալով արտաքին երկիւղը, և մոռանալ ներքին երկպառակութիւնները։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա, 30 նոյեմբերի

«Cor. Bureau»-ին հեռագրում են Կ. Պոլսից. «Սօֆիայի թիւրքական կոմիսարիատը հաղորդում է Բ. Դրան, որ որովհետև բուլղարական կառավարութիւնը մերժեց վարձատրութիւն տալ երկաթուղագծի շահագործութեան համար նրա տիրապետութեան օրից, գերմանական գործակալը բողոք յայտնեց, մատնանշելով որ Գերմանիան չէ համաձայնում, որ հարցը ենթարկվի մեծ պետութիւնների քննութեան»։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 30 նոյեմբերի

Վիէննայի մամուլը խորին գոհունակութիւն է արտայայտում այն առիթով, որ աստիճանաբար բարելաւում է մտնում երկրի դրութեան մէջ աւստրիական դիպլօմատիայի հաստատակամութեան շնորհիւ։ («Հ. Գ.»)

—

Վիէննա, 29 նոյեմբերի

Այստեղ են եկել գերմանական ֆինանսիստներ Բօսնիայի բնական հարստութիւններն ու անտառները գնելու նպատակով։ Արդէն մի քանի վաճառքներ տեղի են ունեցել և դրամական գումարները վճարված են աւստրիական գանձարանին։ («Kc.»)

—

Հռոմ, 28 նոյեմբերի

Ամբողջ Իտալիայում բոյկոտ է սկըսված աւստրիական ապրանքների դէմ։

Սենսացիօն լուրեր են տարածվել, որ երբ իտալական կառավարութիւնը տեղեկացրել է Վիէննային, որ նա կը միայ եռապետական դաշնակցութեան մէջ այն պայմանով միայն, եթէ Տրիէստում կը հիմնվի իտալական համալսարան և աւտօնոմիա կը մտցվի Տրիէստի շրջանում։ («Kc.»)

Բուդապեշտ, 30 նոյեմբերի

Պատգամաւորների պալատում Պօլօնիին, մերկացնելով աւստրո-ունգարական համաձայնութեան բովանդակութիւնը, խարանեց անկախութեան կուսակցութեան անսահման գիջողականութիւնը։ Հաւանութիւն չը տալով միացման, որ մի քայլ է դէպի սլաւօնական ֆեդէրալիզմը, Պօլօնին ընդգծեց, որ միացումը, որ այնքան էլ պատրաստված չէր, հանդիսանում է մեծ բարդութիւնների աղբիւր, իսկ Աւստրիան խախտեց իր մանդատը։ («Հ. Գ.»)

—

Ուսկիւբ, 25 նոյեմբերի

Ի նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ աւստրիական ագիտացիան սաստկանում է Ալբանիայում և Նօվօ-Բազարի սանջակում, Թիւրք կառավարութիւնը ուժեղացրել է այդ տեղերում իր զօրքերը։ («Р. С.»)

—

Բեռլին, 27 նոյեմբերի

«Local Anz.»-ը Միւնխէնից հաղորդում է, որ նոյեմբերի 27-ին տեղի ունեցաւ օտարազգի պետութիւններում գերմանիզմը պաշտպանող համագերմանական դաշնակցութեան տեղական խմբակների ժողովը՝ Պրագայի դէպքերի դէմ բողոքելու համար։ Մասնակցողների թիւը 6000-ից անցնում էր։ Ժողովը իր բանաձևի մէջ աւելութիւն է արտայայտում այն բռնութիւնների առիթով, որ կատարել են գերմանացիների վրա Աւստրիայում։ («Հ. Գ.»)

—

Բեռլին, 27 նոյեմբերի

Րէյխստագի նստաշրջանը յետաձգվեց մինչև դեկտեմբերի 30-ը։ («Հ. Գ.»)

Բեռլին, 29 նոյեմբերի

Վիէննայից ուղարկված այն տեղեկութիւնը, որ Աւստրո-Ունգարիայի պատասխանը ռուսական նօտային կազմված է բարեկամական և խաղաղասիրական տոնով, հաստատվում է «Köln. Zeit.»-ից, որը աւելացնում է, որ աւստրո-ունգարական նօտան միանգամայն կարող է բանակցութիւնների հիմք կազմել մինչև կօնֆերենցիան բօսնիական հարցի վերաբերութեամբ համաձայնութեան հասնելու նպատակով։ («Հ. Գ.»)

—

Սօֆիա, 28 նոյեմբերի

Երէկ տեղի ունեցաւ ժողովրդական ժողովը։

Արտաքին գործերի մինիստրը, պատասխանելով իրան ուղղված հարցապնդման, յայտնեց, որ եթէ այն քաղաքականութիւնը, որին հետամուտ է կառավարութիւնը Թիւրքիայի վերաբերութեամբ, և քաղաքականութեան հետևանքները գնահատվեն արժանապէս, այն ժամանակ պէտք է ընդունել, որ կառավարութեան քաղաքականութիւնը բոլորովին որոշակի վերաբերմունք է ցոյց տալիս դէպի վասալականութեան հարցը, որպիսին ֆիկտիվ և ճնշող էր իրօք։

Բօլգարիան ապացոյց տուեց, որ ցանկանում է ապրել խաղաղութեամբ, և արձակեց պահեստի զինւորներին այն ժամանակ, երբ Թիւրքիան զինւորական ծառայութեան էր կոչում պահեստաններին։ Երբ մեծ պետութիւնները խորհուրդ տուին Բօլգարիային դիմել Թիւրքիային անմիջապէս, բօլգարական կառավարութիւնը արդէն անհրաժեշտ քայլեր արաւ, իմանալու համար թէ հնարաւո՞ր է, արդեօք, անմիջական համաձայնութիւն կապելը և, հաւատարիմ իր քաղաքականութեան, ազդարարեց, որ պատրաստ է վճարել Թիւրքիայի շահերին պատճառված վնասները։ («Հ. Գ.»)

—

Բէլգրադ, 28 նոյեմբերի

Երէկ առաւօտեան, համալսարանի ուսանողների նախաձեռնութեամբ, հոգեհանգիստներ կատարվեցին Լիւբլիանի մարտիկների յիշատակին և առողջութիւն մաղթվեց այն չեխերին, որոնք վիրաւորվեցին Պրագայի անկարգութիւնների ժամանակ։ Տաճարում ներկայ էին սկուպշչինայի անդամները, պրոֆէսօրները, ազգային պաշտպանութեան յանձնաժողովի անդամները, չեխ գաղութի ներկայացուցիչները, սլաւօներ և այլն»։

Պատարագից յետոյ ցուցարարների մի խումբ անցաւ մայրաքաղաքի գըլխաւոր փողոցներով մինչև համալսարան. ապա ցուցարարները ցրվեցին լիու լի կարգ ու կանօնով։ Հեռագիրներ ուղարկվեցին Լիւբլիանի քաղաքագլուխ Գրիբարին և Պրագայի համալսարանի ուսանողներին։ («Հ. Գ.»)

—

Բեռլին, 29 նոյեմբերի

Երկիրը յուզված է սկսվող ռէակցիայի նշաններից և հին ռեժիմին վերադառնալու փորձերի մասին տարածված լուրերով։ Այսօր Բիւլօվի պաշտօնական օրգանը, գովաբանելով կայսրի ինքնուրոյն գործողութիւնները, յայտնում է, որ նա նուաստացրած կը լինէր թագի պրեստիժը, եթէ գործելու լինէր այլ կերպ։ («Kc.»)

—

Նիւ-Եօրկ, 29 նոյեմբերի

Առաւօտեան Վիլլեմստադից ծովը մտան նիդերլանդական երկու պատերազմական նաւեր լիակատար սպառազինութեան մէջ։ («Հ. Գ.»)

—

Խրիստիանիա, 28 նոյեմբերի

Նօբէլեան մրցանակաբաշխութիւնից յետոյ Արնօլդսօնը պարզեց յօգուտ ընդհանուր խաղաղութեան կատարած միջազգային յանձնաժողովի աշխատանքները և առաջարկեց մի կոչով դիմել ժողովուրդներին՝ ստորագրել խաղաղութիւնը պահպանելու միջազգային ուխտի տակ, պահանջելով միևնոյն ժամանակ վերացնել պատերազմական կառուցուածքները և հանուր աշխատանքի համար պաշտպանութիւն սահմանել։ Դա նորմալ աջակցութիւն ցոյց կը տայ մօտակայում կայանալիք հաագայի կօնֆերենցիային և հող կը պատրաստէ կառավարութիւնների միջև ընդհանուր սպառազինումը դադարեցնելու հողի վրա համաձայնութիւն կապելու համար։ («Հ. Գ.»)

—

Վարշավա, 29 նոյեմբերի

Ռադօմում ձերբակալվեցին լեհական սօցիալիստական կուսակցութեան 50 անդամները։ Գտնվեցին ռադմամթերքներ, զէնքեր, թռուցիկներ և գրութիւններ։ («Հ. Գ.»)

—

Բագու, 28 նոյեմբերի

Երէկ, երեկոյեան ժամը 5-ին, քաղաքի կենտրոնում, ծերունի կառավարիչ Կաշչէևի բնակարանի առաջ պայթեց պատրոյգով բռնկվող մի ռումբ։ Դրամաշորթները դեռ ամառս սպանեցին Կաշչէևի փեսային։ Հոկտեմբերին Կաշչէևի տանը պայթեց կրկին մի ռումբ։ («Հ. Գ.»)

—

Կոլօնն, (Հարաւ. Ամերիկա) 30 նոյեմբ.

Ուժանակի պայթումի շնորհիւ այստեղ զոհվեց 100-ից աւելի մարդ։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 28 նոյեմբերի

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի օգնական Ուլիանովը, հիմնվելով «Колоколъ» լրագրի հաղորդած տեղեկութեան վրա, հարցապնդում է արել Պետերբուրգի համալսարանի ռեկտոր Բօրգմանին՝ թէ ճի՞շդ է թոյլատրել ստորագրութիւն հաւաքելու համալսարանում Սաթթար-խանին ուղերձ ուղարկելու համար։

Նախնական կալանաւորութեան տան մէջ խիստ ռէժիմ ազդեցութեան ներքոյ անկարգութիւններ տեղի ունեցան։ Երկրորդ Պետական Դումայի անդամ Ջափարիձէն պատժված է նրանով, որ նրան Քութայիս ուղարկելը յետաձգել են 10 օրով։

Ձախ աջակողմեանները Դումային ներկայացնում են մի օրինագիծ կառավարչական բոլոր մինիստրութիւնների մէջ ծառայող պաշտօնեաների ռոճիկները աւելացնելու մասին։

Հրէական հարցի առիթով Պետական Դումայում Մարկով 2-դի արտասանած յարձակողական ճառը կառավարութեան դէմ ճընշող տպաւորութիւն է գործել։ Ներկայ գտնվող առևտրի և արդիւնաբերութեան մինիստր Շիպօվը դեմօնստրատիվ կերպով հեռացաւ օթեակից։ Ենթադրում են, որ Ստօլիպինը օգուտ կը քաղի այդ հանգամանքից սև-հարիւրեակայիններին դէմ կռիւ մղելու համար։ Սահմանադիր-ռամկավարների ֆրակցիան արտաքսում է իր կազմից գիւղացի Ստօրչակին, որը ստորագրել է հրէաների մասին արված հարցապնդումին։ Նա ընտրվել էր իբրև աջակողմեան և, ապա անդամ գրվելով կադէտների ֆրակցիային, չափազանց կասկածելի էր պահում իրան, հարբում էր և մտերմութիւն պահպանում խուզարկու ոստիկանութեան գործակալների հետ։

Մտադրութիւն կայ փակել բոլոր ժողովրդական համալսարանները կայսրութեան մէջ։ («Б. Э.» և «Кс.»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

—

Թաւրիզ, 22 նոյեմբերի

Ատրպատականը ներկայումս ճգնաժամային երկունքներ է անցնում, որոնք կամ ծննդականի մահով պիտի վերջանան կամ սահմանադրութեան ամրապնդումով։

Մարաղայի և Բինաբի մասին ստացածս ճշգրիտ տեղեկութիւնները հետևեալներն են։ Տեղիցս մօտ 100 հոգի գնացած սահմանադրականներին Մարաղայի ժողովուրդը չը տեսնված շուքով է ընդունում. ի նշան գոհունակութեան զոհում են քաղաք մըտնող յեղափոխականների ոտքի տակ մինչև 67 ոչխարներ։ Մանսուր-Սուլթան գաւառապետը, լսելով առաջօրէն սահմանադրականների Թաւրիզից ճանապարհվելը, հեռացած է լինում քաղաքից։ Սրա փոխարէն՝ Թաւրիզի կարգադրութեամբ գաւառապետ էր նշանակվել «սահմանադրական» գալավան-բաշին, որը վերոյիշեալ սահմանադրականների գլուխ անցած մտնում է Մարաղա։ Մարաղացիք հիւրերին բաժանում են ազգաբնակութեան պատուաւոր բնակարանները և առատ հիւրասիրութեամբ պատւում։ Ի տրիտուր մարաղացիների այդ վարմունքի՝ մեր «սահմանադրականները» մի կողմից վայելում են մարաղացիների հիւրասիրութիւնը, մի կողմից ստանում իրանց՝ Պարսկաստանում դարերից ի վեր սովորութիւն դարձած՝ «դիշքիրասին», մի կողմից էլ սկսում իրանց սխրագործութիւնները...

Վիրաւորում են վիճաբանութեան ընթացքում մուշտէիդի երկու որդիներին և այդպիսով առիթ տալիս մարաղացիներին կրկին դիմել իրանց նախկին փախած գաւառապետին և Թէհրան։ Թէհրանից նոր գաւառապետ է նշանակվում յայտնի Սալիմ խան Զարդօվլին, որը սկսում է իր հեծելազօրքով շարժվել Մարաղայի վրա։ Այս լուրն առնելուն պէս՝ յեղափոխականները, վերցնելով քաղաքի զինարանի ամբողջ ռազմամթերքը, դուրս են գալիս քաղաքից և ճանապարհվում Մարաղայից 15 վերստ հեռաւորութեան վրա գտնվող Բինաբ քաղաքը։ Բինաբում էլ հալածանքի է ենթարկվում քաղաքի յայտնի կրօնաւոր Սէյֆուլլամէն, և կողոպտում են մի քանի միապետականների տները։ Մարաղայի նախկին և նորընտիր գաւառապետները իրանց հեծելազօրքով հետապնդելով սահմանադրականներին՝ շրջապատում են Բինաբը և լուր են տալիս յիշեալներին գինաթափ լինել, թողնել Մարաղայից վերցրած ռազմամթերքը և հեռանալ քաղաքից։ Այլապէս սպառնում են կոտորել բոլորին։ Սահմանադրականները մերժում են այդ առաջարկը և պատրաստակամութիւն էլ յայտնում կռւելու։

Երկու-երեք օրվայ կռւի ընթացքում ընկնում են միայն 13 հոգի, որից յետոյ՝ գիշերով՝ սահմանադրականները, թողնելով Մարաղայից բերած ռազմամթերքը և իրանց 25—30 ձին միապետականներին, հեռանում են քաղաքից։

Միապետական 4-500 ձիաւորներին միացած շրջակայ գիւղերի ամբոխը աւարի, կողոպուտի տենչով բռնված՝ լցված է քաղաք. թալանի է մատնված ամբողջ Բինաբի բազարը, խանութները։ Դրանով չը բաւականանալով, անհամար ամբոխը կառավարական ձիաւորների աջակցութեամբ կողոպտում է 500 տուն։ Մի հայ առևտրականի նամակում, ի միջի այլոց, հետևեալն էր գրված. «Փողոցները ասեղ ձգելու տեղ չը կար։ Կառավարութեան ձիաւորները 500-ից աւելի չէին. մնացածը իրանց միապետական համարող շրջակայ գիւղացիք էին, որոնք եկել էին, իրանց կարծիքով, սահմանադրականներին պատժելու։ Կոտորած չեղաւ։ Կանանց, երեխաների ճիչն ու վայնասունը երկինք էր բարձրանում։ Բինաբի 2/3 մասը աւերված, քարուքանդ եղած և աղքատացած պիտի համարել։ Քաղաքում չօր անգամ չէր մնալ, եթէ Մանսուր-Սուլթանը և Էնթիշամը (Սալիմ-խանի տղան) իրանք դուրս չը գային երկրորդ օրը հեղեղի նման շրջակայքից թափվող ամբոխային բանակի առաջն առնելու»։

Իբօ

—

Ղօչան, 25 նոյեմբերի

Ամսիս 23-ին տեղիս գաւառը իր 50 ձիաւորներին ճանբայ դրեց Մէշէդ. 2—3 օրից էլ 500 հետևակ զինւորներ կը գնան։

Գնացողները գրեթէ բոլորը դժգոհութեամբ և վախով են գնում. արդէն ճանապարհ չընկած մտածում են փախչելու մասին։

Մէշէդի վրա մեծ ոյժեր են գնում ինչպէս Ղօչանից, նոյնպէս և Խօրասանի այլ վայրերից։

Կառավարութիւնն, ի նկատի ունենալով յեղափոխական տարրերի կողմից մղվող պրօպագանդը, նախազգուշութեան համար անհրաժեշտ միջոցներ է ձեռք առնում։

Մէշէդից մեր ստացած մի վստահելի անձնաւորութեան նամակից տեղեկացանք, որ շահը պատասխանել է Մէշէդից ամջտահականներին ուղղված հեռագրին, թէ համաձայն հոգևոր իշխանութեան պահանջին, «անկարող եմ սահմանադրութիւն տալ, այն ինչ համաձայն կրօնական օրէնքների՝ ձեր պահանջած սահմանադրութիւնը արգելված է, և խորհուրդ եմ տալիս, որ ցրվէք, հակառակ դէպքում պարտաւորված եմ զէնքի ոյժի դիմել»։

Մէշէդի ներկայ դրութիւնը գալիս է համոզելու մեզ, որ ժողովուրդը բաւականին լարված է։ Եւ ներկայ ցոյցերը բոլորովին նման չեն անցեալներում արված ցոյցերին։

Ելչիբէգ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

—

Կ. Պոլիս, 17 նոյեմբերի

Ցուրտը սկսած է զգալի ըլլալ ինքզինքը. հիւսիսային քամին, Վոսփորի ոլորքն ի վար, իր պաղ հոսանքները կը բերէ ուժգին և կը սրսկէ մայրաքաղաքին վրայ։ Ձիւնն ալ, սպիտակ և տաղտկալի հիւր, եկաւ ու գնաց, և կուգայ այսօր։

Մարդիկ կծկուած են, կծկուած են քիչ մըն ալ դիւրաբորբոք զգացումները. ցեղային ատելութիւնները, վիրջերս այնքան սուր կերպարանք զգեցած, հանդարտ պէս են. քաղաքական և ընկերական գործերը իրենց ընթացքը կ'ընեն խաղաղ և բնական շարժումով։

Հին ռէժիմի մեքենաները դադրած են խլրտելէ. երևի, վաղ կամ անագան, ուժասպառ կը ջախջախուին և կամ կը ժանգոտին, այնքան որ վերջապէս օր մըն ալ անգործածելի կը դառնան։

Պէտք է խոստովանիլ, որ մեր երկրին մէջ հակացեղային խլրտումները ո՛չ թէ տնտեսական կամ գաղափարական են, այլ գըլխաւորաբար տգիտութիւն, կրօնային նախապաշարմունք։ Եթէ կառավարութիւնը լըջօրէն խաղաղութիւն ուզէ երկրին մէջ, խաղաղութիւնը կուգայ տիրաբար և բոլոր այլայլախառն տարրերը, ընտանիքի մը խաղաղասէր անդամներու պէս, կը նստին անոր թևերուն տակ, հեզիկ, անդորր, խօսքերդ ալ կը հասկնան, կը համակերպին ամեն դրութեանց։

Իսկ եթէ, բարեխնութեան հետ, քիչ մըն ալ ուժի երևոյթներ ցոյց տրուին, ոչինչ կը մնայ, ո՛չ միտքերու վրայ խուճապ, ո՛չ փողոցներուն մէջ վախ, ո՛չ կառավարական շրջանակներու մէջ չարամըտութիւն. կը ցրուին ամեն ճնշող ցնորքները հովէն զարնուած մշուշին պէս։ Աստը երբ դրական ապացոյց կ'ըսամ մէջ բերել քանի մը դրահաւորներու (croiseur) Ոսկեղջիւրէն դուրս գալը։ Հիմա ատոնք կը մնան Չրաղանի պալատին առջև, Վոսփորի ջուրերուն վրայ պառկած, իրենց խողովակները մխրճած ջուրին մէջ, ծխաններէն արձակելով թեթև ծուխ մը, որ նշան է կենդանութեան։ Այդչափը կը բաւէ, որ միտքերը հանդարտին և խուժանն ալ ըմբռնէ, թէ կառավարութիւնը խաղաղասիրական է։

Սուլթանը, մեր ամբոխէն քիչ մը աւելի ջղոտ, հաշտ աչքերով չի նայիր այդ զրահաւոր մարմիններուն, որոնք խոժոռադէմ են կապոյտ ջուրերուն վրայ և թնդանօթի բերանները կ'երկնցնեն իրենց ծակերէն դուրս։ «Ջիղերուս կը դպչին»—ըսած է։ Իրեն առարկուած է բարեժամաբար, որ ցորչափ ինքը, Եըլդըզի բարձունքէն դէպի վար, սահմանադրասէր աչքերով նայի օսմանեան հողին վրայ, այդ պողպատէ բերանները խաղաղութեան կենդանի հաւաստիք են։

Գործ մը, որ տենդոտ ոգևորութեամբ կը շարունակուի, պարլամենտական քուէարկութիւններն են. հիմա թղթի այդ կտորներուն վրայ կը մղուին յաջողութեան, յաղթանակի պայքարները։ Ու գովելի են այն թափօրները, որոնք կարմիր դրօշակներով, սպիտակ ժապաւէններու տակ պատսպարուած, իրենց ծրագիրներուն կը հետևին։

Գալով մեզի առանձնաբար, ուրախութիւն է ըսել, որ նորընտիր պատրիարքը արդէն իր աթոռին վրայ հաստատուած է։ Պատրիարքարանի արտաքին դռնէն սկսեալ մինչև դիւանատուններուն մութ անկիւնները կը տիրէ ծանր լրջութիւն մը. ալ չենք լսեր ժխորը, չփոթ աղմուկը։

Մէկ օր առաջ, բարձրագոյն հրաւէրի մը վրայ, պատրիարքը պատիւ ունեցաւ հանդիսաւոր թափօրով Եըլդըզի պալատը երթալ և պաշտօնապէս ընդունիլ սուլթանէն։ Դէպքերը զարմանալի կերպով փոխուած... 12 տարի առաջ կայսերական հրաման մը Պոլիսէն դուրս կը նետէր հոգևորական մը, որ, իբրև անքաւելի յանցանք, անկեղծ գտնուած էր իր պաշտօնին մէջ, անգքերու և իրերու ճշմարիտ թարգմանը ուզած էր ըլլալ սուլթանին առջև. իսկ այդ օրը, նոյն կայսրն և նոյն հոգևորականը դէմ դիմաց կուգային. իրենցմէ մին լռելեայն պիտի խոստովանէր թէ զի՛նքը խաբած էին, և միւսը անքարքառ հասկցնելու թէ ինքը երկրին ու կայսրութեանը անձնանուէր ծառայող մըն էր, հաւատարիմ մըն է այսօր և յաւիտեան սահմանադրական հողի վրայ, եղբայրութեան և անխտրականութեան համար անվհատ աշխատող մը, օրհնող մը, ուխտադիր մը։

Պատրիարքը, սուլթանի ներկայութեան, նախապէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ, որ իր ընտրութիւնը վաւերացուած է կայսերական իրադէով։ Ու յայտարարելով թէ ինքը իր անձին ինկած պարտականութիւնները, իր ազգին անհատներուն հետ, պիտի ջանայ կատարել անձնուիրաբար, կը յուսայ թէ կը գտնէ աջակցութիւն պալատէն և մինիստրութենէն։ Ամենէն վերջը՝ բարեմաղթութիւն։

Սուլթանը կը շնորհաւորէ Իզմիրլեանի վերընտրութիւնը, գոհունակութիւն կը յայտնէ, որ նորին սրբազնութիւնը ուխտած է աջակցիլ սահմանադրութեան կէտառկէտ գործադրութեանը, կը վստահացնէ որ ինքը և իր մինիստրութիւնը օժանդակութիւն չը պիտի խնայեն հայ ազգին բարօրութեանը համար։

Այդ պալատական արարողութենէն ետքը, պատրիարքը հանդիսաւոր թափօրով կը մեկնի պալատէն և սովորական այցելութիւնները կ'ընէ Քեամիլ փաշային, ներքին և արդարութեան գործերու մինիստրներուն, իւրաքանչիւրի քով ունենալով պատշաճ խօսակցութիւններ, ընդունելով շնորհաւորութիւններ, խնդակցութիւն։

Օրը բաւական անց կը հասնի պատրիարքարան. բազմութիւնը ամեն կողմ ծափերով, կեցցէներով կողջունէ Իզմիրլեանը։ Կում-Կափուի մայր տաճարին մէջ պատրիարքը յորդորական մը կը խօսի հայ ժողովուրդին՝ զգոյշ ըլլալ, իմաստուն գտնուիլ և օգտուիլ սահմանադրութեան բերած առատութիւններէն։

Շահէն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՅԻԱՆԵԱՆ ՕՐ. ԴՊՐՈՑԻ ՎԻՃԱԿԸ

—

Երեքշաբթի, նոյեմբերի 25-ին, Գայիանեան օր. դպրոցում կայացաւ Մողնու եկեղեցու ծխականների և դպրոցական գործին մօտ կանգնած անձանց մասնաւոր խորհրդակցութիւնը, հոգաբարձութեան նախագահ պ. Հ. Առաքելեանի նախագահութեամբ։

Ինչպէս յայտնի է, Գայիանեան դպրոցը վերաբացվեց 1906 թ. ծխական ժողովի որոշմամբ, վերաբացվեց իբրև միջնակարգ տիպի դպրոց, այսինքն միջնակարգ դըպրոցի վերածելու ծրագրով։ Անհրաժեշտ ծախքերը ծածկելու համար ծխական ժողովը որոշել էր սահմանել ծխական տուրք, որից սպասվում էր տարեկան 3000—3500 ռ.։ Սակայն ծխական տուրքը չիրագործվեց, իսկ դպրոցը, ստիպված լինելով որոշված ծախքերն անել և չունենալով եկամտի աղբիւրներ, պարտքի տակ ընկաւ 2 տարվայ ընթացքում 7000 րուբլի։ Ընթացիկ ուսումնական տարվայ նախահաշւով ևս մօտ 3000 րուբլի դեֆիցիտ է սպասվում։ Եթէ այս երեք տարվայ ընթացքում ծխական տուրքը հաւաքված լինէր, այդ 10,000 ռ. դեֆիցիտը չէր գոյանայ։

Բացատրելով այս հանգամանքը, նախագահը ժողովի քննութեանը ենթարկեց հետևեալ հարցը. կա՞յ անհրաժեշտութիւն Թիֆլիսում ունենալու, բացի Յովնանեան դպրոցից, երկրորդ հայ օրիորդական միջնակարգ դպրոց. եթէ կայ, ի՞նչ միջոցներ որոնել շարունակելու համար Գայիանեան դպրոցի գոյութիւնը ծրագրված եղա

նակով, իսկ եթէ չը կայ, վերածել դպրոցը սովորական ծխականի։

Այս հարցի առիթով խօսեցին Ղ. Աղայեան, Յով. Թումանեան, տէր-Սահակ, Ա. Մխիթարեան, Աւ. Եղեկեան, Ն. Տէր-Ղևոնդեան, Խ. Բարայեան, որոնք հաստատեցին, որ մեծ անհրաժեշտութիւն կայ Թիֆլիսում ունենալ մի երկրորդ հայոց օրիորդական միջնակարգ դպրոց և ամեն միջոց պէտք է գործ դնել՝ վերածելու Գայեանեան դպրոցը միջնակարգի։ Այդ առիթով Ղ. Աղայեանը նորից արծարծեց ընդհանուր ծխական տուրք կամ ֆօնդ սահղծելու անհրաժեշտութիւնը։ Սիմէօն ք. Ջմշկեան առաջարկեց կայացնել դպրոցի 40-ամեայ յոբելեանը, որ լրանում է շուտով, և այդ առիթով հանգանակութիւն բանալ թէ դպրոցի նոր շէնքը կառուցանելու և թէ նրան ապահովելու։

Ժողովը ի վերջոյ յանգեց հետևեալ եզրակացութիւններին. 1) սահմանել և կարգաւորել ծխական տուրք. 2) կատարել 40-ամեայ յոբելեանը, աջակցութեան հրաւիրելով նախկին սանուհիներին. 3) աջակցութեան հրաւիրել Թիֆլիսի ծխական դըպրոցների վարչութիւնները։

Որոշվեց խորհրդակցութիւնը շարունակել այսօր, երեքշաբթի, դեկտ. 2-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Հեռագրով)

(Շարունակութիւն)

Մարկով 2-րդ. — Ես կը խօսեմ միայն ըստ էութեան։

Նախագահ.— Այո, սակայն միայն շտապողականութեան մասին։

Պուրիշկեվիչը՝ տեղից.— Նիկոլայ Ալեքսէեվիչ, հանգստացէք։

Նախագահ.— Ես ձեզ խոնարհաբար խընդրում եմ իմ մասին չանհանգստանալ, առաւ թէ ոչ դուք ստիպված կը լինէք անհանգստանալ (ձեռքով ցոյց է տալիս դէպի դուռը)։

Մարկով 2-րդ.— Այդպէս, մենք աջակողմեաններս կարծում ենք, որ մեր հարցապնդումը պէտք է շտապողական համարվի յանուն ռուս ժողովրդի սրբազան շահերի, որոնք ճնշվում են մեր բոլորի աչքերի առաջ։ Մեզ կամենում են դնել լեհական այն դժբաղդ քաղաքների շարքերը, ուր չը կան արդէն արհեստաւորներ, չը կան լեհական արդիւնաբերողներ, այլ կան միայն հրեայ արդիւնաբերողներ և հրեայ արհեստաւորներ։ Մեր ազգաբնակութեան մէջ դժգոհութիւն է աճում։ Մենք, մեր ժողովրդի ներկայացուցիչներս, պէտք է պաշտպանենք մեր ազգաբնակութեան բոլոր պաօրինի գործերը։ Եթէ Դուման կը մերժէ շտապողականութիւնը, մեր ընտրողները կը հասկանան պաշտպանել իրենց զէնքը նրանցից, ով իրանց աշխատանքը կըտրում է...։

(Ձայներ ձախակողմից.— Դա ուղղակի ջարդի կոչ է)։

Նախագահը.— Ի սէր Աստուծոյ, տեղերիցդ մի աղմկէք։

Մարկով 2-րդ.— Խնդրում ենք Դումային նկատի ունենալ, որ եթէ ռուս ժողովուրդը, որ սպասում է թէ ռուս ընտրեալները պաշտպանելու են նրա ռուսական շահերը, օրինական և սրբազան շահերը, որոնց պաշտպանել են խելօք միապետները...

Նախագահ.— Ես խոնարհաբար խնդրում եմ սխալ ուղիով չընթանալ .. (ուժեղ աղմուկ. ձայներ. «նա արդէն գնում է այդ ուղիով») դիմելով աջակողմեաններին՝ խնդրում եմ, պարոններ, չաղմկէք. ես հարկադրված կը լինեմ մի ժամով ընդմիջում անել։

Մարկով.— Ռուս ժողովրդի շահերը պաշտպանել են միայն ռուս միապետները։ Մենք հաւատացած ենք, որ այդ նոյն շահերը ամենահզատակ Դումայի օգնութեամբ կը պաշտպանվեն այսուհետև էլ ռուս Ցարերի ձեռքով։ Մենք հաւատացած ենք, որ Միապետը գործը կը վճռի յօգուտ ռուս ժողովրդի (ծափահարութիւն աջակողմում)։

Բուլատը թիւրիմացութիւնից խուսափելու համար յայտնում է, որ աշխատաւորականները ձայն կը տան շտապողականութեան համար այն անկեղծ մասնաւոր շարժառիթներով, որ արտայայտեցին ձախակողմեան հռետորները, և ոչ թէ այն մարդատեաց, ռուտ և կեղծ արգումենտների հիման վրա, որ արտայայտեցին աջակողմեանները։ (Աղմուկ)։

Նախագահ.— Դումայի անդամ Բուլատ, ես ձեզ նկատում եմ, որ այդպիսի դարձուածքներ չէ կարելի ասել։

Քուէարկութեամբ հարցապնդումը համարվում է ոչ-հերթական։

Նիստը փակվում է ժամը 12-ին։

—

Պետերբուրգ, 28 նոյեմբերի

22-դ նիստը բանում է Խոմեակովը առ. ժամը 11-ին։

Մարկով 2-դը ինչ-որ բացատրութիւններ է տալիս իր անցեալ նիստում արտասանած ճառի վերջին կէտի վերաբերութեամբ։

Այնուհետև նախագահը քննութեան է առաջարկում կրկին նոյեմբերի 9-ի օրէնքը։

Այս անգամ խօսվում է թէր և դէմ. ուանք կողմնակից են կառավարական հայեցակէտին, այսինքն անհատական սեփականութեան, միւսները, յանձին ձախակողմեանների, խօսում են յօգուտ համայնական տիրապետութեան։

Վերջում նախագահը քուէարկութեան է դնում — հաճելի՞ է, արդեօք, Դումային, առաջին յօդուածը դուրս ձգել, կամ հաճելի՞ է, արդեօք, նրան թողնել։

Ձայների աննկատ մեծամասնութեամբ (ձայն են տալիս լեհական կօլօն, հոկտեմբերեանները, չափաւոր աջակողմեանները և նացիօնալիստները) որոշվում է առաջին յօդուածը թողնել։

Ապա քուէարկութեամբ ընդունվում է առաջին յօդուածը հողային մասնաժողովի առաջարկած հետևեալ խմբագրութեամբ.

«Այն հասարակութիւնները և գիւղերը, որոնց մէջ չէ եղել հողերի ընդհանուր վերաբաժանում նրանց հողեր տալու ժամանակ կամ մինչև այս օրէնքը հրատարակելը՝ 24 տարիների ընթացքում, համարվում են ժառանգական գաւառամասային տիրապետութեան անցած»։

Այս յօդուածին կից ընդունվում է Գուչի բանաձևը, որով ցանկութիւն է յայտնվում, որ շուտով լուծում ստանայ սակաւահող և հողազուրկ գիւղացիներին հող բաժանելու հիւանդոտ հարցը։

Ապա քննութեան է առաջարկվում նախագծի վեցերորդ գլուխը։

Վիճաբանութիւններ առաջ է բերում միայն այն հարցը, թէ իւրաքանչիւր օրվայ համար, երբ Դումայի անդամը բացակայում է, ինչ պէտք է վերցվի իբրև տուգանք։

Իշխան Տէնիշեվը առաջարկում է այդ տուգանքը որոշել 25 րուբլի։

Կոմս Բեննիգսեն, բարոն Մէյենդորֆ, Պրօցենկօ և Տիմօշկին պաշտպանում են Տէնիշեվի առաջարկութիւնը։

Գեգէչկօրին յայտնում է, որ սօցիալ-դեմօկրատների ֆրակցիան ձայն կը տայ ամեն տեսակ տուգանքների դէմ։

Քուէարկութեամբ վեցերորդ գլխի մնացած կէտերը ընդունվում են։

Նիստը փակվում է, որովհետև երեկոյեան էլ է լինելու։

—

23-դ նիստը բացվում է երեկ. ժամը 8 և 50 րօպէին։ Նախագահը այս անգամ էլ Խոմեակովն է։

Մինիստրների օթեակում են ֆինանսների մինիստր Կոկօվցեվը և զինւորական մինիստրի օգնական գ.-լ. Պօլիվանովը։

Բիւջէտային մասնաժողովի զեկուցանող Լերխէ յայտարարում է, որ մասնաժողովը որոշել է թոյլ տալ ֆինանսների մինիստրին՝ 450 միլիոն փոխառութիւն կնքել 1904 թ. պետական գանձատան 5 տոկոսային պարտամուրհակները յետ գնելու և 1909 թ. արտակարգ ծախքերը հոգալու համար։

Անկասկած է, որ անհրաժեշտ է 300 միլիոն րուբլու փոխառութիւն 5 տոկոսային պարտամուրհակները վճարելու համար, իսկ մնացած 150 միլիոնը թերևս կարելի է թոյլատրել այն ժամանակ, երբ 1909 թ. նախահաշիւը կը հաստատվի։ Սակայն ներկայ դէպքում վճռական հանգամանք ծառայելու է ոչ թէ թէօրետիկ տեսութիւնը, այլ աւելի շահեկան փոխառութիւն կնքելու գործունեայ հնարաւորութիւնը։ Այս տեսակէտից փոխառութեան երկրորդ մասն էլ, այսինքն 150 միլիոն րուբլին էլ, պէտք է ընդունվի։

Աչէմեանը պակասաւոր է համարում ֆինանսների մինիստրութեան փոխառութեան մասին ներկայացրած տեղեկութիւնները։

Կանգ առնելով մանրամասն հիմնական օրէնքների 118-րդ յօդուածի իմաստի վրա, հռետորը գտնում է, որ ի զուր ֆինանսների մինիստրը հակաճառութեան բանվեց իր Պետական Խորհրդի նիստում անցեալ նըստաշրջանի վերջում։ Դումայի իրաւասութիւնը փոխառութիւններ կապելիս անհամեմատ լայն է, քան կարծում է ֆինանսների մինիստրը։

Անցնելով փոխառութեան օրինագծին, հռետորը այն միտքն է յայտնում, որ երկրի արժանապատուութիւնը և նրա վարկի պահպանութիւնը պահանջում են 300 միլիոնի փոխառութիւն կնքել, որովհետև պետական պարտքերը պարտաւորապէս պէտք է իր ժամանակին վճարվեն։ «Ուրիշ բան է 150 միլիոնի փոխառութեան թոյլտուութիւնը։ Մինչև պետական նախահաշիւ հաստատումը և իսկական դեֆիցիտի չափը որոշելը այդ 150 միլիոնի մասին խօսք անգամ լինել չէ կարող, քանի որ նրա լուծմամբ Դուման իր ձեռքից վայր կը ձգէ կուի գլխաւոր զէնքը։ Եթէ գործադիր իշխանութիւնը փող ունենայ, Դուման ինչպէ՞ս կարող է իրագործել նախահաշիւներով որոշված կրճատումները։ Դուման պէտք է ձայն տայ 150 միլիոնի դէմ»... (Ծափահարութիւն ձախակողմում)։

Այնուհետև մի քանի հռետորների խօսելուց յետոյ հանդէս է գալիս ֆինանսների մինիստրը, որ առարկելով այս կամ այն դիտողութեան, ջանում է անցկացնել կառավարական օրինագիծը։

Մինիստրի ճառից յետոյ պարզաբանվում են զանազան կուսակցութիւնների և խմբակների ներկայացուցիչները։

Ժամը 11 և 55 րօպէին յայտարարվում է ընդմիջում։

—

Դուման երեկոյեան նիստում հաստատեց ֆինանսների մինիստրի առաջարկութիւնը՝ կնքել 450 միլիոն գումարի արտաքին փոխառութիւն։

Վիճաբանութիւնների ժամանակ փոխառութեան դէմ խօսեցին միայն սօցիալ-դեմօկրատները աշխատաւորականները և կադէտները։ Վերջիններս աւելի կանօնաւոր էին համարում 150 միլիոնի թոյլտուութիւնը յետաձգել մինչև 1909 թ. նախահաշւի հաստատումը և դեֆիցիտի իսկական քանակի որոշումը։

Կադէտների տեսակէտը քուէարկութեան ժամանակ բաժանեցին առաջադիմականները և մահմեդականները։ Մնացած ֆրակցիաները խօսեցին յօգուտ ամբողջ փոխառութեան։

Վիճաբանութիւնների ժամանակ երևան եկաւ սկզբունքային տարաձայնութիւն ֆինանսների մինիստրի և բիւջէտային մասնաժողովի միջև հիմնական օրէնքների 118-րդ յօդուածի մեկնութեան նկատմամբ և փոխառութիւն կատարելու պայմանները որոշելու մէջ Դումայի ունեցած իրաւասութեան վերաբերմամբ։ Մինիստրը կրկնակի խօսեց յօգուտ 118-րդ յօդուածի պաշտպանութեան։ («Հ. Գ.»)

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Ուրբաթ, նոյեմբերի 28-ին, կովկասեան զինւորական - նահանգական դատարանը ձեռնարկեց քննել վրացի բանաստեղծ իշխ. Իլ. Ճավճավաձէի սպանութեան մէջ կասկածված և ձերբակալված յանցաւորների գործը. այդ անձինքն են՝ Դուշէթի գաւառի Սագուրամօ գիւղի բնակիչ գիւղացի Թէդօ Լարաուրի և Գիգօլ Մօդզվրիշվիլի, Դուշէթի գաւառի Ցիցամուրի գիւղի բնակիչ Գէօրգի Խիդաշվիլի։

Իսկ հետևեալ օրը նոյ. 29-ին, ցերեկ. ժամը 2 45 րօպէին, կովկասեան զինւորական-նահանգական դատարանը իշխ. Իլ. Գ. Ճավճավաձէի սպանութեան մէջ մեղադրվողներից դատապարտեց — Թէդօ Լարաուրուն, Գիգօլ Մօդզվրիշվիլուն և Գէօրգի Խիդաշվիլուն մահվան պատժի կախաղանի միջոցով։

—

Այսօր, դեկտեմբերի 2-ին, Թիֆլիսի դատաստանական պալատում սկսվեց Թիֆլիսի նահանգական բանտի կառավարիչ Օրլովսկու գործը, որ մեղադրվում է իր ծառայական պարտականութիւնները անհոգութեամբ կատարելու մէջ։

—

Թիֆլիսի դատաստանական պալատում դեկտեմբերի 8-ին նշանակված է 1905 թ. Թիֆլիսի երկաթուղային գործադուլի գործի քննութիւնը։

—

Բաթումի զինւորական-նահանգական դատարանը այս օրերս կը դատէ բժիշկ Տրիանդաֆիլիդիսի սպանութեան գործի առիթով վերջերս ձերբակալված մի մահմեդականի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Պետերբուրգից հաղորդում են, որ Թագաւոր Կայսրը թոյլատրել է պաշտօնից արձակել, խնդրագրի համաձայն, երկրագործութեան և հողային բարեկարգութեան գլխաւոր կառավարչի կովկասեան լիազօր գ. խ. Եա. Ս. Մեդվէդիեվին։

✦ Նոյեմբերի 28-ի երեկոյեան գնացքով Կ. Պօլիս մեկնեց Թիւրքաց գեներալ-հիւպատոս Ֆէյզի-բէյը։

✦ Կ. Պօլսի «Մանզումէի Էֆքեար» թերթը արտատպել է ամբողջովին «Մշակի» երկու յօդուածները «Հօվիւ» թերթի տըխրահռչակ խմբագիր տէր-Եզնիկի և պ. Յովսէփ Ամիրխանեանցի Նիկօմիդիայի պատգամաւոր ընտրվելու մասին։

✦ Թիֆլիսի նահանգապետը հնարաւոր գտաւ «Խաթարալա» երգիծաբանական շաբաթաթերթի խմբագիր Բուդդան Երիցեանի վրա դրած 3000 րուբլի տուգանքը իջեցնել մինչև 25 րուբլու կամ չորս օրով բանտարկութեան, երբ անկարող լինի գումարը վճարել։

✦ Ստացանք Բագուից «Յուշարար» պատկերազարդ երկշաբաթաթերթի № 8-ը և նրա XII յաւելուած «Նորապսակներ» կատակերգութիւնը։ Թերթի հետ ստացանք և մի ծանուցում, որից երևում է, որ Բագւում կազմվել է մի յոբելեանական մասնախումբ Ա. Վրոյրի 25-ամեայ բեմական գործունէութիւնը տօնելու համար այս դեկտեմբերի 20-ին։ «Յուշարարի» այդ համարը պարունակում է պատկերներ — 1) այս տարվայ յուլիսի 22-ին Սղղնի թատրոնում այրված հայ դերասան Վ. Մելիք-Յովսէփեանի, 2) տիկ. Սիրանոյշի, որի բեմական գործունէութեան 35-ամեայ յոբելեանն ևս տօնվելու է այս դեկտեմբերի վերջին, 3) Մ. Աղաբէգեանի և Մուրացանի։ Բացի դրանից, տված են Իզմիրլեանի և կոմս Տօլստօյի մեծադիր պատկերները։ Միաժամանակ մի քանի յոբելեաններ միասին տօնելը (դեկտեմբերի 23-ին տօնվելու է նաև Տ. Նազարեանի յոբելեանը, իսկ Բագւում հայոց թատրոնի 50-ամեակը) կարող է ցանկալի արդիւնքը չը տալ։

✦ Ստացանք Գար. Լևոնեանի «Հայկական վայելչագրութիւն և գեղագրութիւն» № 3 տետրակը. գինն է 40 կ.։ Այս գեղեցիկ աշխատանքի մասին կը խօսենք առանձին։

✦ Թիֆլիսում իր հրատարակութիւնը վերսկսեց դադարած «Голосъ Кавказа» «հայրենասիրական» օրաթերթը։

✦ Իշխանութիւնը նոյեմբերի 28-ին դադարեցրեց Թիֆլիսում վրացերէն լեզւով հրատարակվող «Մնաթոբի» շաբաթաթերթի հրատարակութիւնը։

✦ Դեկտեմբերի 5-ին Արշակ Ջօպանեան կը կարդայ դասախօսութիւն «հին հայկական բանաստեղծութիւնը» թեմայով։

✦ Թիֆլիսի բանտից ազատել են վրաց փակված «Ցիսկարի» լրագրի խմբագիր Ի. Ալիխէնաշվիլուն։

✦ «Մշակի» յաջորդ համարում կը սկսենք տպագրել մեր աշխատակից Ե.-ի մի նոր գրական շահեկան յօդուածը Վիկտօրիա Ագանուրի մասին։

✦ Այսօրվանից սկսում ենք տպագրել Կ. Պօլսի մեր թղթակից Շահէնի յօդուածները, որոնք մի փոքր ժամանակ ընդհատված էին թղթակցի՝ Կ. Պօլսից բացակայ լինելու պատճառով։

✦ Խմբագրութիւնս ստացաւ Գ. Լևոնեանի խմբագրութեամբ լոյս տեսնող «Գեղարուեստ» գրական-գեղարուեստական-երաժշտական պատկերազարդ հանդէսի 1908 թւի № 2-ը, որի մասին առիթ կունենանք խօսելու յաջորդ անգամ։

✦ Մսի սակագինը թողնված է նախկին սակագինը, այսինքն ոչխարի մսի ֆունտը 11 կ., տաւարինը 10 կ., գոմէշինը 8 կոպ.։

✦ Թիֆլիսի նահանգապետը թոյլատրել է Արշակ Եղիզարեանին հրատարակել Թիֆլիսում հայերէն լեզւով լրագիր «Միտք» անունով։

✦ Մեզ հաղորդում են, որ Թիֆլիսի նախկին ոստիկանապետ Մարտինովը, որ նոյն պաշտօնով տեղափոխվեց Կիեվ, նշանակվում է Բագւի քաղաքապետ Ֆօլբաումի փոխարէն։

✦ Կիրակի օրը անդամների բացակայութեան պատճառով հայկական դրամատիքական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը չը կայացաւ։

✦ Մեզ հաղորդում են, որ կովկասեան ուսումն. շրջանի հոգաբարձութեան խորհուրդը նոյեմբերի 8-ի նիստում որոշեց թոյլ տալ Ստ. Լիսիցեանի, Յովհ. Յովհաննիսեանի և Լ. Շանթի կազմած «Լուսաբեր» հայերէնի դասագրքերի I և II տարիները, որպէս պետական դպրոցներում գործածելի ձեռնարկներ։

✦ Թիֆլիսի հողային-բարեկարգիչ մասնաժողովը դեկտեմբերի առաջին կիսին մեկնում է Ախալքալաքի գաւառը։

✦ Ծննդեան տօներին Թիֆլիս կը գայ ինժեներ Պօտերնին՝ տեղումս կատարելագործված սպանդանոց կառուցանելու հարցի մասին խորհրդակցելու համար։

✦ Սօլօլակի թունէլի աշխատանքների կապալառուները դիմել են քաղաքային վարչութեան, խնդրելով վերաքննել պայմանագիրը, աւելացնել այն վճարը, որ առնվելու է անցուդարձողներից, թոյլատրել առ այժմ հաստատել ոտքով երթևեկութիւն, ուշացնել կառքերով երթևեկութիւն սահմանելու ժամանակը, և այլն։

✦ «Рус. Зн.» բէակցիօն թերթում մի ընդարձակ յօդուած է տպված հայերի և թուրքերի հաշտ մասին։ Յօդուածի ընդհանուր տօնն է՝ «ռուսները կեանք չունեն օտարների ձեռքից, առանձնապէս հայերից...». լրագիրը իբրև օրինակ բերում է Բագւում եղբ. Աղամեաններին վիրաւորելու դէպքը։ Տալով այս լուրը՝ «Т. П.» թերթը վերջում աւելացնում է. «Օրինակը առանձնապէս աջող է, որովհետև եղբ. Աղամեանները, ինչպէս յայտնի է, հայեր են»։

✦ Թիֆլիսի դումայի ձայնաւոր Ս. Միրզօեվը մեկնեց Բերլին և Լօնդօն մի խոշոր լեռնահանքային ընկերութիւն կազմակերպելու համար 5 միլիօն մարկ դրամագլխով «Կովկաս-Գերմանիա» անունով, որ Կովկասի լեռնային հարստութիւնները ուսումնասիրելու նպատակն է ունենալու։

✦ Քաղաքային առաջին ապաստարանը, որը գտնվում է Վանքի թաղում, Մէնինչնիյ նրբափողոցում № 5 տանը և որը վերանորոգութեան պատճառով փակված էր ամբողջ երեք ամիս, վերաբացվել է դեկտեմբերի 1-ից։ Մուտքը ձրի է։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը որոշել է քաղաքային տարրական դպրոցներից մէկը կոչել Ակակի Ծերեթելու անունով։

✦ Երկրագործութեան գլխաւոր վարչութիւնը գիւղատնտես Մարկովին թոյլատրել է կազմակերպել Ախալքալաքի գաւառում խոտացանութեան աշխատանքներ։

✦ Դեկտեմբերի 6-ին տեղի կունենայ Հալաբարի թատրոնի բացումը։ Այդ օրը չորս լեզուներով ներկայացում կը տրվի։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնից յետոյ՝ փողի «կրիզիս» է ընկել էլեկտրաքարշի ընկերութեան գանձարկղում։ Վերջինս յայտարարել է իր ծառայողներին, որ նոյեմբերի երկրորդ կէսի համար նրանք իրանց ռոճիկները կը ստանան դեկտեմբերի 1—10 օրերում։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային դպրոցական մասնաժողովը որոշել է մանկական բարեգործական ընկերութեանը նպաստ տալ 1000 րուբլի, բայց այն պայմանով, որ Ասլիսօվայի իգական դպրոցին տրվող 1000 րուբլին դադարեցվի։

✦ Անդրկովկասեան երկաթուղիների շահագործութիւնից 1908 թ. յունվարի 1-ից մինչև հոկտ. 1-ը զուտ եկամուտ ստացվել է 2,655,118 րուբլի։ Անցեալ տարի նոյն ժամանակամիջոցում ստացվեց 4,050,079 րուբլի, այսինքն 1,384,950 րուբլով շատ։

✦ Թիֆլիսի գաւառի Վարդիսուբանի գիւղում եղջերաւոր անասունների մէջ երևացել է ժանտախտ։

✦ Թիֆլիսի նախկին նահանգապետ բարոն Ռաուշ ֆօն-Տրաուբենբերգը, որի աջակցութեամբ լուծվեց Սօլօլակի թունէլի հարցը և որին թունէլի բացումից յետոյ մի հեռագիր ուղարկվեց, Բերլինից քաղաքագլխի անունով ուղարկել է մի պատասխան-հեռագիր, որով ասում է, որ նա երախտապարտ է քաղաքային վարչութեան ուշադրութիւնից, ուրախ է թունէլի բացմանը, որին մեծ նշանակութիւն է տալիս քաղաքի կուլտուրական կեանքի աճման տեսակէտից և լիակատար բարգաւաճում է ցանկանում «գեղեցիկ Թիֆլիսին»։

✦ Կիրակի, նոյեմբերի 30-ին, կայացաւ Թիֆլիսի հայ տնայնագործական ընկերութեան արտակարգ ընդհանուր ժողովը։ Տեղի պակասութեան պատճառով այդ նիստի նկարագրութիւնը կը զետեղենք «Մշակի» յաջորդ համարում։

✦ Յիշեցնում ենք Մողնու եկեղեցու ծխականներին և դպրոցական գործին մօտ կանգնած անձանց, որ այսօր, երեքշաբթի, դեկտ. 2-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, նշանակված է Գայեանեան դպրոցում խորհրդակցութեան շարունակութիւնը, դպրոցի ապագայի և տիպի մասին։

✦ Իշխ. Եւստաֆիյ Աւալօվը խնդրամատոյց է եղել Թիֆլիսի նահանգապետին՝ թոյլատրել հրատարակել Թիֆլիսում հասարակական-քաղաքական և գրականական ամենօրեայ մի թերթ ռուսերէն լեզւով, «Плугъ» (խոփ) անունով։

✦ Իրակլի Օքրօմճեդլիշվիլին դիմել է նահանգապետին, խնդրելով թոյլատրել նրան հրատարակել Թիֆլիսում հասարակական-քաղաքական և գրականական օրաթերթ վրացերէն լեզւով «Ղալամի» (գրիչ) անունով։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը որոշել է ձեռքի վրա միս վաճառելը թոյլատրել միայն մինչև 1909 թ. յունվարի 15-ը։

✦ Թիֆլիսի նահանգական քաղաքային գործերի ատեանը հաստատեց Մուխրանեան կամուրջի երկաթեայ մասերի նախագիծը։

✦ Ուղղում.—«Մշակի» № 262-ի գաւառական տեղեկութիւնների բաժնում Բաթումից գրված թղթակցութեան մէջ մի սխալ է սպրդել։ Այսպէս՝ տպված է. «...Մանթաշեանի և ընկ. գործավարները վերջերս յայտարարել են ի գիտութիւն բանւորների, թէ փասված բանւորները ստրախ պիտի ստանան միայն 10 տարի»։ Մինչդեռ պիտի լինէր՝ «...Մանթաշեանի և ընկ. գործավարները վերջերս յայտարարել են ի գիտութիւն բանւորների, թէ այսուհետև փասված բանւորները ստրախ պիտի ստանան ոչ թէ միանուագ, ինչպէս ստանում էին վերջին տարիները, այլ պարբերաբար՝ 10 տարվայ ընթացքում»։

✦ Թիֆլիսի նահանգի զանազան շինական հասարակութիւններ խնդրագրերով դիմում են Թիֆլիսի նահանգապետին, նաև նահանգական պարէնաւորական յանձնաժողովին՝ խնդրելով յետաձգել իրանցից ստացվելիք այն գումարները, որ անբերրիութեան տարում կառավարութիւնը բաժանեց իբրև փոխառութիւն։

✦ Քութայիսի բանտն են տեղափոխել 2-րդ Պետական Դումայի անդամներ Ջափարիձէին և Ծերեթելուն։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Նոյեմբերի 29-ին, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, ցերեկվայ ժամը 12½-ին, էլեկտրաքարշի վագոնը, որ գնում էր Երևանեան հրապարակից, անցաւ փողոցի մի ծայրից միւսը անցնող 14 տարեկան գիմնազիստ Ալեքսանդր Սամադաշվիլու վրայով։ Երեխային անզգայ դրութեան մէջ տարան հիւանդանոց։

✦ Նոյեմբերի 29-ին, առաւօտեան ժամը 11-ի մօտերը, Արաս-Արադսկայա հրապարակի վրա, չորս անյայտ չարագործներ յարձակվեցին փողոցով անցնող Ներսիսեան դպրոցի 5-րդ դասատան աշակերտ աւեքսանդրօպօլցի Աւետիք Շաթիրեանի վրա և դաշոյնով նրան երեք վէրք հասցնելով ձախ կողքից և փորից անյայտացան։ Քննութիւնը պարզեց, որ վիրաւորողներն էին ախալքալաքցի Խորէն Ցարուքիւնեան, Բօրչալուի գաւառի բնակիչ Ալեքսանդր Աւետիսեան, Թիֆլիսցի Ենովք Տէր-Մարգարեան։ Առաջին երկուսը ձերբակալվեցին և խոստովանեցին իրանց յանցանքը։ Որոնվում է Տէր-Մարգարեանը։ Վիրաւորված Շաթիրեանին ուղարկել են Միքայէլեան հիւանդանոցը, ուր, բժիշկների վկայութեամբ, գտել են, որ վէրքերը վտանգաւոր չեն։ Մահափորձը կատարված է անձնական վրէժառութիւնից։

✦ Նոյեմբերի 3-ին, կիրակի, երբ կեանքը եռում է Սօլդաթսկի բազարում և մօտակայ տեղերում, Փոքր-Վանքի փողոցում մի անյայտ չարագործ ատրճանակի երեք հարուածներով տեղնուտեղը սպանեց ղալախեցի Վասիլ Օհանեանին (Լուկասովեան)։ Սպանութիւնը երևի անձնական վրէժի բնաւորութիւն ունի։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ՅՈՎՀ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

—

Պետերբուրգում ջութակահար Յ. Նալբանդեանի համերգը պիանիստուհի Ի. Վենգերօվայի մասնակցութեամբ այնպիսի բազմամարդ հասարակութիւն էր գրաւել, որ կօնսերվատօրիայի փոքրիկ դահլիճը անբա-

ւորար գանվեց անպատժելի, եւ մէջ բոլոր ցանկացողների։ Տագանրոգում ձուլարանը հարկադրված էր զիջումներ անել բանւորներին։ Թաղային կառավարութիւնը ընդունել է բանւորների պահանջները, որով այն զինվորներից միջոցներ է ստացել։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

28 նոյեմբերի

ԿԻԵՎ. Բացվեց կին ուսուցիչների պատգամաւորների ժողովը։ Պատգամաւորները եկել են Պետերբուրգից, Մոսկվայից, Օդեսսայից, Խարկովից և Ջիտոմիրից։

ՕՄՍԿ. Գիշերը մեծ հրդեհ եղաւ։ Այրվեց մի ամբողջ թաղ։

ՀԱՄԱՅ. Բանւորական պատգամաւորների ժողովում մի քանի բանւորներ ձերբակալվեցին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Մի օրում քննվեց 23 գործ, ձեռբակալվեցին 10 հոգի։

Նիկոլայ գործարանում մեծ հուզմունք կայ բանւորների մէջ, որոնք պահանջում են աշխատավարձի բարձրացում։

ՍԱՄԱՐԱ. Սպանված է ոստիկանապետը։

29 նոյեմբերի

ԽԱՐԿՈՎ. Բացվեց Խարկովի համալսարանի 33-րդ տարեդարձը։

ՓԱՐԻԶ. Ֆրանսիայում կառավարութիւնը պատրաստում է նոր օրինագիծ։

ՆՈՎՈՉԵՐԿԱՍԿ. 1905 թ. Ռոստովի դեպքերի մասնակիցների գործը քննվեց։ 12 հոգի դատապարտվեցին տաժանակիր աշխատանքի։

ՍՕՖԻԱ. Բուլղարական կառավարութիւնը հարցում ստացավ։

ՆՈՎՈՉԵՐԿԱՍԿ. Ռոստովի բանտից փախչել են մի քանի կալանավորներ։ Գործը քննվում է։ 9600 ռուբլի։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Մինչև 1909 թ. հոկտեմբերի 1-ը մուտքը եղել է 86,609 ր., ծախսերը 31,663 ռուբլի։

ՄՈՍԿՎԱ. Տեղիս համալսարանի ուսանողների մէջ հուզմունք կայ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Մի օրում ձերբակալվեցին 18, մեռան 6 հոգի։

ՓԱՐԻԶ. Նախարարների խորհուրդը կայացավ։

ԼՈՆԴՈՆ. Ընդհանուր համաժողովում մեծ խնդիր է դրված բանւորական կազմակերպութիւնների մասին։ Ընդունված որոշմամբ պահանջվում է բանւորների կերպով պաշտպանել, թէ այդ օրէնքի հրատարակութիւնը անհրաժեշտ է։

30 նոյեմբերի

ՊՈԼՏԱՎԱ. Երէկ մի քանի զինված չարագործներ յարձակվեցին կալուածատէր Գրինէվիչի գործակատարի վրա և յափշտակեցին 1200 ռուբլի։

Նահանգական զեմստվային վարչութեանը կից բացվեց անդամագործական իրերի ցուցահանդէս։

ՌԻԳԱ. Նահանգապետի նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ ազնուականութեան, զեմստվոյի և ուրիշ դասային ու հասարակական հաստատութիւնների ներկայացուցիչների ժողովը Սերգէյ Տիմ. Ակսակովի յիշատակը յաւերժացնելու հարցի համար։ Ընտրվեց մի յանձնաժողով։

ՊԷՆԶԱ. Նախկին ոստիկանապետ Կոնդաուրովին և գեներալ Լիսօվսկուն սպանելու մէջ, դատաստանական պալատը մեղադրեալ Վասիլեվին դատապարտեց տասն տարով տաժանակիր աշխատանքների։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Այսօր կայացաւ սլաւօնական ընկերութեան հանդիսաւոր նիստը Նարիշկինի նախագահութեամբ։ Արտասանվեցին շատ ճառեր։

ՓԱՐԻԶ. Ռուսաց առևտրական պալատը երէկ երեկոյեան բանկետ տուեց իր գոյութեան 10-ամեակի առիթով։ Նախագահում էր ռուսաց դեսպան Նելիդովը։ Արտասանվեցին ճառեր։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԽԱՄԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԽԱՄԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Մ. ՏՈՒՐԲՕՎԻՉ—$1^1/_2$—2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Յ. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—$12^1/_2$ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՆԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

Վճարը 50 կ.։ Զքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նախամարդեան

ԲԺԻՇԿ Ն. Ա. ԵԱՐԱՄԻՇԵԱՆ
Ներքին եւ երեխայոց
Հիւանդութիւնների

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է՝ առաւօտեան 12—2 ժ.
երեկոյեան 5—7 ժ.

Օլգինսկայա փողոց, № 14.
(շ. ե. հ.) 20—15

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ե. Խօջափարուխեան

Օդեսսայի համալսարանի կլինիկայի նախկին ասիստենտ. փոխադրվել է Թիֆլիս։ Մասնագիտութիւնը՝ սիֆիլիս, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւններ։ Ընդունելութիւնը՝ առաւօտեան ժամը 9—11 և 5—$7^1/_2$ երեկոյեան։ Կանանց և երեխաների համար—ժամը 11-ից մինչև 12-ը ցերեկվայ։
Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա փ. № 29, սեփ. տ.
(օ. մ.) 25—1

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։
Հիւանդների ընդունելութիւնը { 12—1 առաւօտեան
5—6 երեկոյեան }
Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ճավճանիձէի։
100—64

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿ. ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ
վաճառվում են
հանգուցեալ փիլիսոփայ
ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ

(Գր. Տէր-Յովհաննիսեանի) երկերի ժողովածուի մնացած սակաւաթիւ օրինակները. գ. 1 ր. 50 կ., վայելուչ կազմով 2 ր.։ Գումարով գնողներին սովորական զեղջ է լինում։ Գրավաճառներին առանձին համաձայնութեամբ։ Օտար տեղերից դիմել. Въ Тифлисъ, Центральной книжной торговлѣ.
(ե.) ապ. 10—4

ՅԱՅՏՆՈՒՄ ԵՄ

ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՍԵՐԳԷԵՎԻՉ ԳԱՄԲԱՐՕՎԻՆ զանազան ժամանակների ընթացքում—սկսած 1900 թ. մինչև օրս—ԻՄ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ ՏՈՒԱԾ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐԸ, որոնք յետ են գնված իր ժամանակին, այն է՝ յունիսի 11-ին 1900 թ.—500 ր. գումարի, օգոստոսի 1-ին 1900 թ.—300 ր., փետրվարի 11-ին 1901 թ.—400 ր., դեկտեմբերի 10-ին 1901 թ.—500 ր., 1902 թ.—ապրիլի 29-ին, մայիսի 11-ին, օգոստոսի 11-ին, օգոստոսի 20-ին՝ իւրաքանչիւրը 1000 ռուբ., յունվարի 20-ին 1903 թ.—1000 ռուբ., յունվարի 20-ին, յունիսի 10-ին և յուլիսի 18-ին 1904 թ. իւրաքանչիւրը 1000 ռուբ., յունվարի 1-ին, յուլիսի 20-ին և հոկտեմբերի 20-ին 1905 թ. իւրաքանչիւրը 1000 ր., մայիսի 1-ին 1906 թ.—1000 ր., նոյեմբ. 1-ին 1906 թ.—1000 ր. և սեպտեմբերի 20-ին 1907 թ՝. 1000 ր.,—ՀԱՄԱՐՎՈՒՄ ԵՆ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ, և հետևաբար, որպէս անփող, պէտք է համարել նրանց ԱՆՎԱՒԵՐ։
Թիֆլիսի II կարգի վաճառական՝ Վարդան Մելքումօվիչ Գամբարեան

Լոյս տեսաւ
ՀԱՍԿԵՐ
№ 11 նոյեմբեր 1908 թ.
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. Մատթէոս արքեպ. Իզմիրլեան.—2. 1. Մառալ-Մօզին և 2. Դիմ-դիմի... (ժողովրդականից) Յ. Աղաբաբ.—3. Բարօն Մինխհաուզէնի զարմանալի արկածները, Յովհ. Թումանեան.—4. Մուկուչի գժութիւնները, Ի՞նչ լաւ ձիաւոր էմ.—5. Տէրտէրն ու իր Բալդի ծառան, Պուշկինից փոխ. Աթ. Խնկոյեան.—6. «Կատուամէյդան», գիւղական կեանքից, Սիմակ.—7. Երկաթուղու շինութիւնը, Յովհ. Թումանեան.—8. Անվախ Սաքօն,—Սաղալեան.—9. Արծիւների ճիրաններում, տուրիստի պատմուածքը,—իրական դէպք, Թարգմ. Վաղ. Թումանեան.—10. Մարիամ տատիկի տոպրակից, էշը ջուրը տարաւ, (ժողովրդական խաղ), Սերովբ.—10. Զուարճալիք։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
XVIII Վ. Բ.-Ընտանեկան թատրօն, Թարգ. Մխ. Ասիլեանի. (1—32).

Բացված է 1909 թ. բաժանորդագրութիւնը.—տարեկան 4 ր., առանց յաւելուածների 3 ր. Тифлисъ, редакція «Аскеръ».

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱՐԱՆ
Դեղօրայք (կենդանիների համար)
ՄԻՍԱՔ ԽԱՐԱԽԱՆԻ

Գինն է փոստի ծախքով 40 կ.։ Կարելի է ուղարկել փոստի մարկաներ։
Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гуттенбергъ» Г. И. Галустяну.
3—1

Գիմնազիայի VII դասարանի
ՄԻ ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻ

կը կամենար օրական երկու ժամ պարապմունք ունենալ հայ ընտանիքներում փոխարէնը սենեակ կամ ճաշ ունենալու պայմանով։
Կարող է պարապել 1—2 երեխաների հետ կամ պատրաստել աշակերտուհիներ գիմնազիայի ստորին դասարանների համար։
Հասցէն հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը։
(ե. հ. կ.) 3—1

Մեդիցինայի Փէլդշէր-մասսաժիստ
Յ. Գ. Եսայեան

Կաշուի տակ սրսկում է բժիշկների նշանակած դեղեր, օր. մկնդեղ՝ ուժասպառութեան և սակաւարիւնութեան դէմ, և այլն։ Խնամում և փաթաթում է վէրքեր։ Սեռական անկարողութեան, Թուլութեան և ընդհանուր ջղայնութեան դէմ անում է համապատասխան սառնաջրի շփումներ, տրորումներ ամբողջ մարմնի։ Ընդհանուր և տեղական մասսաժ։ Մասնագիտական մասսաժ փորկապութեան, չաղութեան, նիհարման, ջղայնութեան, սեռական Թուլութեան և այլ հիւանդութիւնների դէմ։ Բժշկական ու շվեդական գիմնաստիկա կազդուրվելու համար։ Ընդունում է հրաւէրներ հիւանդների մօտ։ Զքաւորներին մեծ զիջողութեամբ։ Ժամանակաւոր հասցէն՝ պօստի մօտ, Բարօնսկայա փող. № 15։ Ընդունելութիւնը՝ կանանց 3—4. ժ., տղամարդկանց՝ 4—5 ժ.։
(օ. մ.) 50—1

«Մշակի» յայտարարութիւններից օգտվողներին առաջարկվում է պատուէրներ տուած ժամանակ յիշատակել լրագրի անունը և համարը։

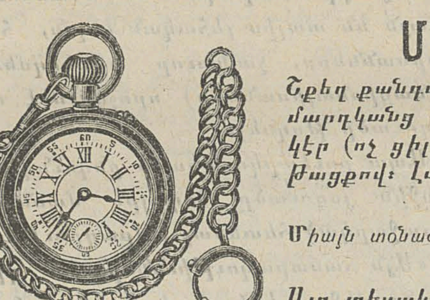

ՄԻՆՉԵՒ ՕՐՍ ՉԷ ԵՂԱԾ!!!

Շքեղ քանդակագործված՝ գրպանի բաց ժամացոյց տղամարդկանց համար՝ «Սալվա» անունով։ Ռէմօնտուարը—անկէր (ոչ ցիլինդր), աֆրիկական ոսկուց։ Ամենաուղիղ ընթացքով։ Լարվում է առանց բանալիի՝ 36 ժամը մի անգամ։
Երաշխաւորութիւն 6 տարով։
Միայն տօնածառի ժամանակ 15 ր. փոխանակ գինը 3 ռուբ., 2 հատը 5 ր. 50 կ.։
Այդ տեսակ կանացի ժամացոյց՝ հատը 4 ռուբ.։ Ձրիաբար տրվում են նաև՝ 1) Շղթայ նոյն ոսկուց, 2) Բրելօկ կամ հեռադիտակ հետաքրքրաշարժ տեսարաններով, 3) Զամշեայ քսակ ժամացոյցը փչանալուց պահպանելու համար։
Հասցէ. Торговый Домъ Х. Шмулевичъ. Варшава, Новолипки 8. М.
Ծրարելու և ուղարկելու համար ծախք 1—4 հատին 50 կոպ., Սիբիր՝ 75 կոպ.։ Ուղարկվում է վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Սիբիր առանց կանխավճարի չէ ուղարկվում։
Թղթակցութիւնները ռուսերէն և գերմաներէն լեզուներով։
(23, 2) 59383. 2—2

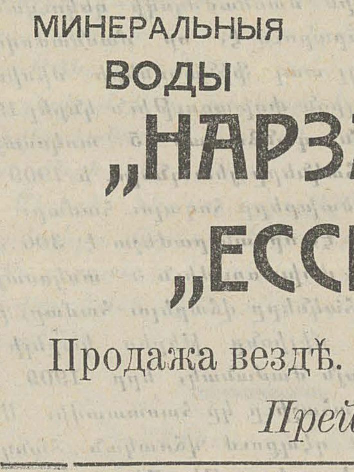

ՄԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ Է

բերել տալ միայն մշտական օրացոյց ունեցող ժամացոյց։

Ամեն մի մարդու քիչ չի լինի պատահած, երբ նա հարկաւոր մոմենտում դժուարացել է իմանալ՝ թէ որ օրն է և ամսի քանիսը։ Քիչ կորուստ չէ եղել հենց նրանից, որ անկարելի է եղել ստոյգ որոշել ամսաթիւը։ Դրա համար էլ իւրաքանչիւրին անհրաժեշտ պահանջ պիտի զգացվի ունենալ այնպիսի ժամացոյց, որը շարունակ կարողանայ ճշգրիտ կերպով ցոյց տալ հարկաւոր ժամանակաշրջանը։ Ես պայմանաւորվել եմ ժամացոյց-օրացոյց պատրաստող շվեյցարական խոշորագոյն ֆաբրիկաներից մէկի հետ և կարող եմ ուղարկել այդ տեսակ ժամացոյց նը տեսնված գնով, միայն
4 ռուբլի 50 կօպէկով. 2 հատը—8 ռուբլի 50 կօպէկ:
Այդ ժամացոյց իսկական «Անկեր» է, ընթացքը 15 քարի վրա, սև պողպատից, լարվում 40 ժամը մի անգամ, մետաղէ ցիֆերբլատով, աւտոմատիկ կերպով ցոյց է տալիս օրը, ամսաթիւը և ամիսը։ Ծանապարհածախքը 1—4 ժամացոյցի համար 40 կոպ., Սիբիր—75 կ.։ Նորաձև ոսկեզօծ կարճ շղթայ՝ բրելօկով—75 կ. և 1 ր. 50 կ., երկար շղթայ—2 ր. 50 կ. և 3 ր. 50 կ.։ Ուղարկումը վերադիր վճարով և առանց կանխավճարի։
Հասցէ. Единств. П ред. И. ШТРУМФЕЛЬДЪ, Варшава, Св. Креста № 48.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն և գերմաներէն լեզուներով։
(20, 23, 27, 2, 6, 10, 14) 7—4

КАВКАЗСКІЯ МИНЕРАЛЬНЫЯ ВОДЫ
Министерство Торговли и Промышленности
НАТУРАЛЬНЫЯ СТОЛОВЫЯ ВОДЫ
„НАРЗАНЪ" Кисловодскъ.
„ЕССЕНТУКИ" № 20
Продажа вездѣ. Главный складъ въ Пятигорскѣ
Прейсъ-куранты безплатно.
17, 25, 2, 9) 82,038 27—26

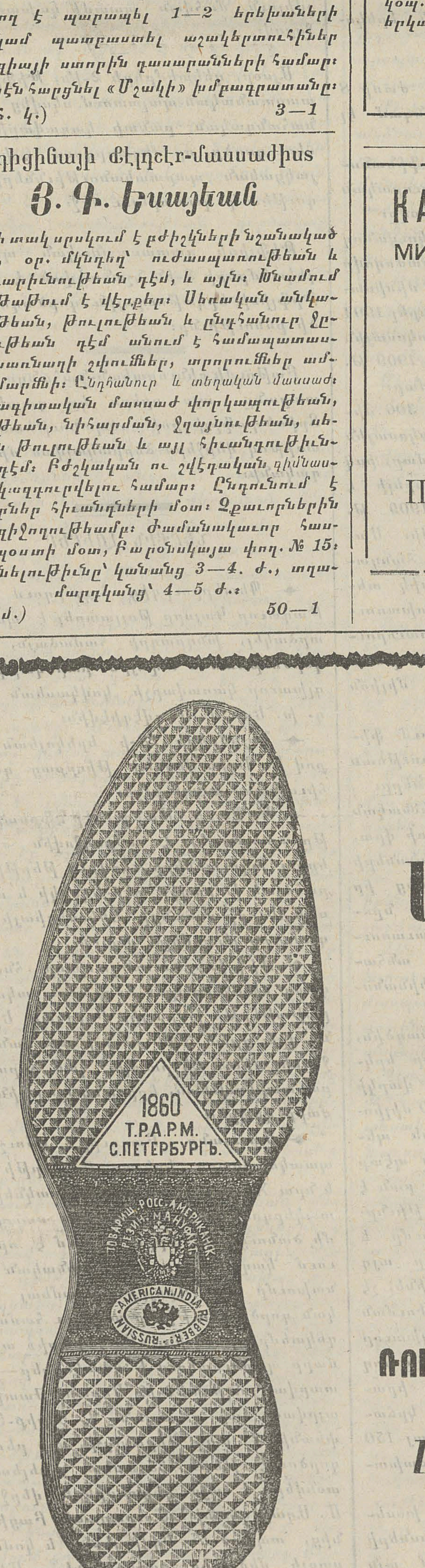

1865 թ. 1870 թ. 1882 թ. 1896 թ.

ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐ

1860.
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Իսկականները միայն այս դրոշմով

ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՌԷԶԻՆԻ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ
ԸՆԿ. Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ
ԼՐԻՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
լաւ յատկութեան համար

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ
կ ա տ ա ր ո ւ մ
„ԼԵՈՊՈԼԴ ՆԵՑԵԼԼԵՐ"
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ
(ե. ու.)

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ	ԽԱՐԿՕՎՈՒՄ	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳՈՒՄ
ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ	ՕԴԵՍՍԱՅՈՒՄ	ԻՐԿՈՒՏՍԿՈՒՄ
ՌԻԳԱՅՈՒՄ	ՌՕՍՏՕՎՈՒՄ Դ. Վ	ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
ԿԻԵՎՈՒՄ	ԿԱԶԱՆՈՒՄ	ՏԱՇԿԷՆՏՈՒՄ
ՎԻԼՆԱՅՈՒՄ	ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿՈՒՄ	ՍԱՐԱՏՕՎՈՒՄ

Նիժեգօրօդեան և Իրբիտեան տօնավաճառներում
50—34